

Ellenőrizhetetlen a 1153-as nyomtatvány. A NAV évvégén is az adóelőleg levonási szabályokat akarja alkalmazni.

(2012.02.24.)

„A 1153-as bevallási nyomtatvány a törvényi rendelkezések alapján készült, annak hű tükörképe. Az útmutatóval segítséget kívánunk nyújtani Önnek abban, hogy a bevallását a törvényi előírásoknak megfelelően tudja elkészíteni, azonban felhívjuk figyelmét, hogy az itt olvasható magyarázatok a törvényt nem pótolják.” Ez áll a 1153-as nyomtatványkitöltő útmutatójának 1. oldalán. Sajnos ez a tükör görbe tükörre sikeredett. Már a 1053-as nyomtatványkitöltő kapcsán megírtam, hogy az nem felel meg a hatályos jogszabályoknak. Szükségtelenül beiktatott egy „a” oszlopot és jövedelem soronként képezte a kiegészítő adóalapot. A nyomtatványról hiányzott egy sor, ami a kitöltött nyomtatvány ellenőrizhetőségét biztosította volna. Ennek a sornak a megnevezése a következő tartalmú kellene legyen: **„A jövedelemből az a rész, amely után a magánszemély fizette meg a 27 százalék egészségügyi hozzájárulást.”** Tavaly még a Bevallási Főosztály arra hivatkozott, hogy későn vettem fel a szakmai hibát, a nyomtatványok már kibocsátásra kerültek, nem lehet rajtuk változtatni. Felmerül a kérdés, miért volt egy év kevés ahhoz, hogy kijavításra kerüljön a hiba? Valószínűleg azért nem javította ki a NAV, mert az Szja törvényt tévesen értelmezi. Az adóelőleg levonási szabályokat akarja alkalmazni év végén is. Az adóelőleg levonásakor (47.§ - 49.§) a kifizetőknek jövedelem jogcímenként kell meghatározniuk a kiegészítő adóalapot és levonni az adóelőleget. Év végén viszont már az Szja törvény 16- 28. paragrafusainak megfelelően először meg kell állapítani a különféle jogcímen keletkezett jövedelmeket, majd a jövedelmek összesítése után a 29.§ rendelkezéseinek megfelelően meg kell határozni az adóalapot. A 29.§ (1) bekezdés rendelkezése egyértelmű:

„Az összevont adóalap az adóévben adókötelezettség alá eső valamennyi önálló, nem önálló tevékenységből származó, valamint egyéb bevételből megállapított jövedelem...”

Mielőtt képeznék a kiegészítő adóalapot a jövedelemből előbb meg kell határozni azt a részt, amely után a 27 százalék TB/Eho járulékot a magánszemély fizette meg. Erre a jövedelem részre **„... a megállapított jövedelem 78 százalékát kell jövedelemként figyelembe venni.”** [29.§ (1) bekezdés]

Külön kiemeli a 29.§ (4) bekezdése, miért nem kell jövedelem soronként kiegészítő adóalapot képezni:

„Az adóalap-kiegészítés összegét a (3) bekezdés szerint az adóbevallásban/munkáltatói elszámolásban az adóelőleg megállapításánál figyelembe vett adóalap-kiegészítéstől függetlenül kell megállapítani”

Nézzük egy számpéldán, hogyan nézne ki a 1153-as nyomtatvány, ha valóban hű tükörképe lenne a jogszabályoknak: A magánszemély munkaviszonyból 2 millió forint jövedelmet szerzett. Emellett megbízási jogviszony alapján 1,5 millió forint bevétele, 400 ezer forint költség, illetve üzletszerű ingó értékesítésből 3 millió forint bevétele keletkezett 650 ezer

forint költség mellett. A 2 350 ezer forint üzletszerű ingó értékesítés jövedelme után 27 százalék egészségügyi hozzájárulást a magánszemély maga fizette meg.

	Bevétel	Költség	Jövedelem
1. munkaviszonyból származó jövedelem			2 000 000
7. Önálló tevékenységből származó	4 500 000	1 050 000	3 450 000
20. Összes jövedelem			5 450 000
x. A magánszemély fizette meg a 27% járulékot jövedelme után:			2 350 000
15. Összevont adóalap [(20.sor – x.sor) * 1,27 + x.sor x 0,78 x 1,27]			6 264 910
21. Számított adó (15.sor 16 százaléka)			1 002 386

A leírt számítás ellenőrizhető, ahogy az egy nyomtatványkitöltőtől elvárható lenne. De hogyan kell kitölteni a NAV által rendszeresített 1153-ast? A 7. sor kitöltéséhez először elő kell venni a kockás papírt: $(1\,500\,000 - 400\,000) + (3\,000\,000 - 650\,000) \times 0,78 = 2\,933\,000$. Ezt követően a Bevétel oszlopba beírjuk a 4,5 milliót, a Költség oszlopba a 1,05 milliót. A két szám különbsége 3 450 ezer lenne, de nekünk 2 933 ezer forintot kell a jövedelem oszlopba írni.

	Jövedelem	Bevétel	Költség	Adóalap
7. Önálló tevékenységből származó	2 933 000	4 500 000	1 050 000	3 724 910

Azon túl, hogy a magánszemélynek kell „kockás papíron” bonyolult részletszámítást végezni, a kitöltő program sem tudja ellenőrizni, hogy 4,5 millió bevétel és 1,05 költség mellett mennyi az adóalap számításánál figyelembe veendő jövedelem. A 1153 kitöltő szoftverbe beírt 2 933 ezer forint kizárólag akkor helyes összeg, ha a magánszemély 5 450 ezer forintos összes jövedelméből pontosan 2 350 ezer forint jövedelem az a rész, ami után maga fizette meg a 27 százalék egészségügyi hozzájárulást. Ez olyan durva hiba a nyomtatványkitöltő szoftverben, amit a NAV-nak ki kellett volna javítani. De ezzel még nincs vége a megpróbáltatásoknak. A kitöltési útmutató (138.oldal) „Fontos!” megjelöléssel tévesen tartalmazza, hogy az ingatlan bérbeadásból (szintén önálló tevékenységből származó jövedelem) levonásra kerülő 14 százalék eho-ra is alkalmazható a 78 százalékos szabály. Költség ugyanis csak bevétellel szemben számolható el, jövedelemmel szemben már nem! Márpedig a 14 százalék eho-t a jövedelemből a magánszemély terhére kell levonni.

Negatív adó is előfordulhat, de a nyomtatvány kitöltő nem engedi meg.

Ismét az adóelőleg levonási szabályok év végi téves alkalmazására kapunk egy példát, ha a munkaviszonyban foglalkoztatott magánszemély családi kedvezményt is igénybe vesz. A példa legyen a következő: havi 100 ezer forintos bérjövedelem (127 ezer forint adóalap), 2 gyermek után járó családi kedvezménnyel ($2 \times 62\,500 = 125$ ezer forint). A havi adóelőleg számítása során az adóalap $127 - 125 = 2$ ezer forint. Ennek adója 320 forint. Ennek terhére nem lehet igénybe venni a havi 12 100 forint adójóváírást az Szja törvény 49.§ (1) bekezdése

szerinti adóelőleget az adójóváírás a (2) bekezdés alapján a „... **kiszámított összeget legfeljebb annak mértékéig csökkenti**”. Év végén viszont már az Szja tv. 29.§ , 29/A.§ és 33. § -kat kell alkalmazni. A 33.§ már nem tartalmaz ilyen megkötést. A magánszemély éves bérjövödelme $12 \times 100 = 1\,200$ ezer forint. Adóalapja $1\,200 \times 1,27 = 1\,524$ ezer forint. Ezt csökkenti a 29/A.§ alapján a családi kedvezmény $12 \times 125 = 1\,500$ ezer forintos kedvezménye. A 24 ezer forintos adóalap adója 3 840 forint. Az Szja tv. 33.§ (1) bekezdés: **„A számított adót adójóváírás csökkenti...”**. A törvény szövegéből kimaradt, hogy **„legfeljebb annak mértékéig”**. Ez azt jelenti, hogy a példabeli adózó a 3 840 forint adóját 145 200 forint adójóváírással csökkentheti, tehát a családi kedvezmény és adójóváírás együttes hatásaként 141 360 forint személyi jövedelemadó visszajár. A nyomtatványkitöltő „lenyeli” ezt az összeget! A kitöltési útmutató óvatosan így fogalmaz: **„Az adójóváírás összegét a törvényben meghatározottak szerint (...) kell figyelembe vennie a bevallás kitöltésekor”**. Márpedig a törvény szövege szerint az adójóváírás miatt negatív is lehet az adó!

A Családi kedvezmény számításánál eltért a NAV az adóelőleghez javasolt példájától.

Egy helyen változtatott a NAV az álláspontján az adóelőleg levonási szabályokhoz képest. Természetesen itt is az adózók kárára. Az családi kedvezmény adóelőleg nyilatkozatához megadott számpéldánál: élettársaknál az Anyának 3 gyereke van, ebből egy közös az Apával. Az adóelőleg számításánál még az volt a NAV álláspontja, hogy a közös gyermek után az Apának 206 250 forint megosztható családi adóalap kedvezmény jár. A 1153-ashoz mellékelt példa szerint viszont már csak 62 500?! Ha az adóhatóság saját magával is vitatkozik, akkor mit vár el az adózótól. Megítélésem szerint az adózók szakmai segítséggel tudnák követni, helyesen értelmezni a jogszabályokat. A NAV „szakmai munkája” követhetetlen. Ma „a”-t mond, holnap „b”-t. Közben a jogszabály nem változik, csak a költségvetés bevételei csökkennek. Amit a jogalkotó „jobb keze” ad a magánszemélyeknek, azt a „bal keze” (NAV) visszaveszi.

Angyal József okleveles adószakértő, matematikus